

Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland
Spaarne 17
2011 CD HAARLEM

VERZONDEN - 1 FEB. 2024

Zaaknummer : OMG-018728/DMS438648
Behandelaar :
Betreft : Wnb; Ontheffing ex artikel 3.10, lid 1 van de Wet natuurbescherming,
voor het vangen en doden van vossen ten behoeve van de
bescherming van wilde fauna
Locatie : Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, Hoorn

Geacht bestuur,

Op 3 november 2023 hebben wij uw aanvraag voor een ontheffing ex artikel 3.10, lid 2 en artikel 3.26 lid 3 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen, welke bij ons geregistreerd is onder zaaknummer OMG-018728/DMS438648. In deze aanvraag verzoekt u om een ontheffing die ziet op bestrijding en populatiebeheer van **vossen** (*Vulpes vulpes*) in het belang van de bescherming van de wilde fauna, in het bijzonder weidevogels en andere grondbroedende vogels binnen de gebieden zoals weergegeven in bijlage 2 bij dit besluit.

Het Faunabeheerplan Vos 2024-2029 (hierna: FBP Vos) dat op 1 november 2023 door ons is goedgekeurd, is onderdeel van een totaalpakket aan beleids- en uitvoeringsmaatregelen ter bescherming van weidevogels en andere bedreigde vogelsoorten die op de grond broeden.

De gebieden betreffen weidevogelkerngebieden en de Natura 2000-gebieden met bodembroeders, met een bufferzone van 3 km met in het terrein voor handhavers en uitvoerders duidelijk herkenbare grenzen rondom deze gebieden. De middelen, methoden en periode die u bij deze bestrijding wilt gebruiken zijn onder het kopje 'middelen en methoden' uitgesplitst en onderbouwd. U vraagt de ontheffing aan voor de periode van 1 februari 2024 tot en met 28 november 2029, de geldigheidsperiode van het FBP Vos. U onderbouwt aanvullend uw aanvraag in een document, levert aanvullende bronnen aan en verwijst tevens naar de inhoud van het FBP Vos. Uw aanvraag is een voortzetting van de vossenbestrijding die op grond van de reeds afgelopen ontheffing met zaaknummer OD.356532, d.d. 27 januari 2022 en de wijziging van die ontheffing met zaaknummer OMG-001531, d.d. 30 januari 2023, heeft plaatsgevonden. Uw verzoek is door ons tevens aangemerkt als een verzoek om ontheffing op grond van 3.17, eerste lid van de Wnb, om de omvang van de populatie vossen plaatselijk te beperken.

Wij besluiten om u de aangevraagde ontheffing te verlenen voor het vangen en doden van vossen met gebruik van de middelen geweer (al dan niet voorzien van een geluiddemper en instrumenten om in de nacht te schieten), voor het gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst, lichtbak, vangkooi en kastval, met behulp van (aard)hond, niet zijnde lange hond, en de methode lokvoer dat niet vergiftigd of verdovend is, binnen de bufferzone van 3 kilometer om de weidevogelkern- en natura 2000-gebieden zoals weergegeven op de kaart bijgevoegd in bijlage 2 bij dit besluit [en op de website van de faunabeheereenheid Noord-Holland¹ voetnoot toevoegen].

Wettelijk kader

De vos (*Vulpes vulpes*) is opgenomen in de bijlage, onderdeel A van de Wnb. Op grond van artikel 3.10 van de Wnb is het verboden:

- in het wild levende dieren van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, van de Wnb, opzettelijk te doden of te vangen (3.10, onderdeel a);

- de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen (3.10, onderdeel b).

Op grond van artikel 3.8 van de Wnb kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.10 ten aanzien van dieren van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat, er niet bij of krachtens enig ander artikel van deze wet vrijstelling is verleend, er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, en zij nodig is op grond van een in de wet genoemd belang. Ingevolge de artikelen 3.8 lid 5 sub b en artikel 3.10 lid 2 sub b van de Wnb kan de noodzaak voor een ontheffing verband houden met het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland

In artikel 5, lid 2 van onze Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland van 6 september 2016 is bepaald dat aanvragen waarbij sprake is van de inzet van middelen, installaties of methoden in elk geval worden beoordeeld op nut, noodzaak en effectiviteit, waarbij de mogelijkheid van de toepassing van andere bevredigende oplossingen wordt meegewogen.

Voorts is in artikel 6, lid 2, onder a. van de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland bepaald dat een aanvraag om ontheffing die betrekking heeft op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid van de Wnb, en wordt aangevraagd in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, dient te worden onderbouwd met gevalideerde (onderzoeks-)gegevens.

Overwegingen

De ontheffing op grond van 3.17 lid 1 van de Wnb wordt verleend voor een planmatig populatiebeheer van soorten en wordt verleend aan een faunabeheereenheid op basis van een goedgekeurd faunabeheerplan. Artikel 3.17 lid 1 verwijst naar artikel 3.10 lid 2 en 3.8 lid 5 van de Wnb. Door de verwijzing naar die bepalingen moet tevens worden voldaan aan de voorwaarden die in deze artikelen zijn genoemd.

Zoals in artikel 3.8, lid 5 van de Wnb wordt beschreven moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan voordat een ontheffing van de verbodsartikelen van artikel 3.10 van de Wnb kan worden afgegeven. Naast de in de wet genoemde voorwaarden dienen de in de aanvraag beschreven handelingen aan te sluiten bij de bepalingen van onze Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland. Hieronder zullen de verschillende afwegingen beschreven worden.

Citeren uit uw aanvraag en gebruik van uw bronvermeldingen

Op meerdere momenten kiezen wij ervoor om in de tekst van ons besluit te citeren uit uw aanvraag en uit uw FBP Vos. Wij doen dat omdat wij in deze gevallen van mening zijn dat de door u aangeleverde onderbouwing in haar geheel de meest heldere weergave is van hetgeen u aanvraagt. Uw aanvraag hebben wij daarom toegevoegd als bijlage 1 bij dit besluit. Het FBP Vos is op uw website te vinden¹. Een weergave van de bronvermelding is in deze stukken gegeven.

Schade aan wettelijk belang

Bij het afgeven van ontheffingen op grond van 3.8, lid 1 van de verboden van de Wnb, dienen wij te beoordelen of een in de wet genoemd belang in het geding is. U vraagt een ontheffing van de Wnb aan op grond van artikel 3.8, lid 5, sub b onder 1° in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats.

In uw aanvraag schrijft u over de schade aan het wettelijke belang op p. 1 t/m 2 het volgende:

"Vossen hebben door hun predatie invloed op weidevogelpopulaties en andere grondbroedende soorten zoals soorten van akkers en kwelder. Predatie is in principe onderdeel van een natuurlijk proces, het hoort erbij en moet er zijn. In een voor weidevogels optimaal leefgebied is een populatie van voldoende omvang robuust genoeg om verliezen door predatie op te vangen. In minder optimale leefgebieden is de veerkracht van een populatie minder, en kan de predatiedruk ook hoger zijn dan in een voor weidevogels optimaal landschap. Predatie kan dan dusdanige negatieve effecten hebben dat het duurzaam voortbestaan van populaties ernstig in gevaar komt. Recente trends van

¹ <https://fbnoordholland.nl/media/media-attachment/114.pdf>

de meeste weide- en andere grondbroedende vogels laten zien dat dit een reële dreiging is voor populaties van typische Nederlandse weidevogels als de grutto en tureluur. Met de huidige slechte staat waarin populaties weidevogels zich bevinden voldoet Nederland niet aan de internationale afspraken over behoud en versterking van deze soorten.

In Nederland en de rest van West-Europa zijn de omstandigheden voor weidevogels helaas verre van ideaal. Natuurlijke evenwichten zijn verstoord en oorspronkelijke habitats zijn uitermate schaars en/of niet in goede staat. Weidevogels zijn volledig afhankelijk geworden van ons agrarisch cultuurlandschap. Een landschap dat over het algemeen niet voldoet aan de eisen die weidevogels stellen aan een broedgebied en dat juist wel geschikt is voor veel soorten roofdieren, van kleine marterachtigen en roofvogels tot vossen. Voor het behoud van de weidevogels is het noodzakelijk om de habitats voor deze soorten op orde te brengen, zowel in omvang als kwaliteit. Beheer van de belangrijkste predatoren hoort daar bij.

Velen, zowel natuurbeheerders, boeren als vrijwilligers zetten zich in om gebieden weer geschikt te maken voor weidevogels. Rijk en Provincies besteden jaarlijks veel geld om de populaties te behouden en liefst weer te versterken. In de afgelopen 20 jaar groeide de subsidie voor boeren om weidevogels te beschermen van €4,2 miljoen in 2001 tot €33,4 miljoen in 2020. Maar in diezelfde periode daalde het aantal broedparen grutto's van 60.000 tot 30.000. Dat geeft aan dat er meer moet gebeuren dan tot nu toe. Mede daarom is het Aanvalsplan Grutto² opgesteld. Behalve ruime aandacht voor de habitateisen van weidevogels en de schaal waarop dat zou moeten worden aangepakt, wordt hierin ook de noodzaak voor predatorenbeheer genoemd.

Ook de Agrarische collectieven wijzen op grond van uitgebreide praktijkervaring op de noodzaak voor meer aandacht voor de rol van predatie.

De keuze om predatoren zoals de vos te doden is een maatschappelijk dilemma: weegt het doden van dieren als de vos op tegen het belang van weidevogels? Een juiste inrichting van het landschap levert al een bijdrage aan verlaging van de predatiekansen en ook fysieke wering van vossen wordt ingezet waar dat maar enigszins mogelijk is. De praktijkervaring is dat vooralsnog, ondanks al deze preventieve maatregelen, een reductie van het aantal vossen rond weidevogelgebieden in de broedperiode noodzakelijk is.”

U breidt dit verder uit op p. 12 met:

“De bescherming van weidevogels en de andere grondbroedende vogels is onder andere geregeld in de Vogel- en habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het African-Eurasian Migratory Waterbird Agreement (AEWA). De afspraken uit de Vogel- en habitatrichtlijn zijn vrijwel geheel opgenomen in onze nationale wetgeving, de Wet natuurbescherming. In het AEWA hebben landen waaronder Nederland zich verplicht maatregelen te nemen gericht op het behoud en herstellen van trekvogelpopulaties, waaronder de meeste weidevogels vallen. Onderdeel van het AEWA is een Actieplan waarin de meest gedetailleerde afspraken staan. Dit Actieplan is alleen van toepassing op bepaalde vogelpopulaties, waaronder ook de Nederlandse populaties van Kievit, grutto, scholekster, tureluur, wulp, kempaan en watersnip. Specifiek voor de grutto bestaat er nog een gericht actieplan. Daarin staat een analyse van de oorzaken van de achteruitgang en aanbevelingen om de achteruitgang te stoppen. De focus ligt daarbij vooral op verbetering van het leefgebied door ander agrarisch beheer en grondwaterbeheer, maar ook reductie van de predatiedruk wordt benoemd.”

Verdere uitbreiding volgt op p. 18 t/m 23:

“Met name voor een soort als de grutto behoort Nederland tot één van de belangrijkste broedgebieden. Van de wereldpopulatie broedt ongeveer de helft in Nederland, en van de Noordwest-Europese populatie ca. 90%. Om deze reden heeft Nederland een internationale verantwoordelijkheid voor de instandhouding van deze soort. Die verantwoordelijkheid is verankerd in internationale afspraken en de Wet natuurbescherming. Moreel en juridisch is Nederland dus wel verplicht maatregelen te nemen om rode-lijstsoorten actief te beschermen.

² <https://gruttoaanvalsplan.nl/wp-content/uploads/2022/03/aanvalsplan-Grutto.pdf>

Noord-Holland heeft een van de hoogste weidevogeldichtheden van Europa. Van de alle Europese grutto's broedt bijvoorbeeld ongeveer 15% in Noord-Holland. Onze provincie speelt dan ook een sleutelrol in het behouden van de verschillende weidevogelsoorten.

Weidevogels zijn in de loop van de geschiedenis afhankelijk geworden van slechts enkele overgebleven natuurgebieden en vooral van het agrarisch landschap. Een landschap dat grotendeels intensief wordt gebruikt voor voedselproductie. Van de oorspronkelijke leefgebieden zoals kwelders, strandvlakten en duinen, moeras- en hoogveengebieden en vochtige heidevelden resten nog slechts enkele snippers. Bovendien wordt een deel van die gebieden ook intensief gebruikt voor recreatie, waardoor er veel verstoring plaatsvindt. Tot in de jaren '50-'60 van de vorige eeuw konden weidevogels zich goed handhaven in het agrarisch landschap. Het agrarisch beheer was tot die tijd nog zeer extensief vergeleken met nu. Bovendien werden tot die tijd de meeste roofdieren – met inzet van alle mogelijke middelen – intensief bestreden.

Door de intensivering van de landbouw om opbrengsten te maximaliseren, zijn de meeste agrarische gebieden ongeschikt geworden als broedbiotoop. De intensieve bestrijding van roofdieren is beëindigd en tegelijkertijd is het landschap voor de belangrijkste roofdieren aantrekkelijker geworden. Er is meer begroeiing en het is veel toegankelijker geworden. Vaarpolders zijn bijna overal verdwenen, waar vroeger veel weilanden op kleine eilanden lagen is nu bijna ieder weiland wel over land te bereiken doordat overal bruggen of dammen met duikers zijn aangelegd. Daardoor is de predatiedruk op de resterende broedvogels erg (te) hoog geworden. Sinds de jaren '70 werd steeds duidelijker dat het slecht ging met de weidevogels in Nederland. Ook het broedsucces van vogels van de kwelders grenzend aan het vaste land bleek te lijden onder de toegenomen predatie. Onderzoek op het Noord-Hollandse Balgzand liet zien dat de vos hier ook de belangrijkste predator is. Doordat oorspronkelijke habitats niet of nauwelijks meer beschikbaar zijn, kunnen de meeste grondbroedende vogels ook niet meer uitwijken naar plekken waar de predatiedruk minder is.

Om de achteruitgang van weidevogels te stoppen worden sindsdien miljoenen geïnvesteerd en zetten vele vooral vrijwillige vogelwachten en boeren zich in om het tij te keren. Jaarlijks zijn duizenden vrijwilligers bezig om nesten van boerenlandvogels op te sporen en te beschermen. De meeste van hen zijn verenigd in weidevogelgroepen of vogelwachten en actief onder de vlaggen van LandschappenNL en vogelwachten. In 2019 waren naar schatting ruim 7.400 vrijwilligers actief met het beschermen van legsels en het waarnemen van broedparen. In Noord-Holland zijn ruim 800 vrijwilligers actief als teller/weidevogelbeschermer. Met veel boeren zijn afspraken gemaakt over het maaien, vrijwilligers zoeken nesten en beschermen deze tegen vertrappings- en maaischade.

Ondanks dat lokaal het habitat sterk is verbeterd lijkt het maar niet te lukken de daling om te buigen naar herstel, alle investeringen in middelen en tijd ten spijt. Weliswaar zijn de broedsuccessen van weidevogels aantoonbaar beter in gebieden met agrarisch natuurbeheer vergeleken met regulier agrarisch beheer, maar deze zijn nog altijd niet genoeg om de daling te stoppen. Landelijk worden lokaal successen gemeld van alle beheerinzet, maar deze lokale successen zijn onvoldoende om de landelijke daling in aantallen om te buigen in een toename. Uit de monitoring van boerenlandvogels blijkt dat met de aantallen van met name de weidevogels zoals tureluur, grutto, Kievit en scholekster nog altijd een dalende trend laten zien. Van de tureluur is het aantal broedvogels in dit meetnet inmiddels dermate laag dat in Noord-Hollandse meetnet Boerenlandvogels geen betrouwbare trend bepaald kan worden. Uit het meetnet bijzondere broedvogels blijkt ook deze soort nog steeds achteruit te gaan.

Broedsuccessen te laag

De jaarlijkse aanwas aan jongen dat succesvol uitvliegt is minder dan de totale sterfte in de populatie. Veelal wordt aangenomen dat bij een bruto nestsucces van tenminste 65% de populatie duurzaam in stand blijft. Uit de intensieve monitoring van het bruto broedsucces blijkt dat er uiteraard verschillen zijn per soort, gebied en per jaar, maar dat dit meestal onder de kritische grenswaarde blijft. De jaarlijkse verschillen zijn meestal toe te schrijven aan toevallige omstandigheden die samenhangen met het weer (veel/weinig regen waardoor vroeger of later gemaaid wordt) en goede of slechte muizenjaren waardoor predatoren al dan niet aanbod aan alternatieve prooien hebben. Het broedsucces in 2023 was relatief goed door een nat voorjaar en in Drenthe werd melding gedaan van een goed muizenjaar.

Een toevallige samenloop van voor weidevogels gunstige omstandigheden komt te weinig voor om structureel te zorgen voor een voldoende goed broedsucces. Het gemiddelde broedsucces is simpelweg te laag om de achteruitgang te stoppen. Dit lage broedsucces wordt veroorzaakt door zowel het verloren gaan van legfels als van kuikens. Kortom, te weinig broedparen brengen succesvol nakomelingen voort. Het te lage broedsucces van de weidevogels heeft weer verschillende oorzaken die deels met elkaar samenhangen. De basale oorzaken zijn de intensivering van de landbouw (te weinig insecten voor de kuikens, te weinig structuur in vegetatie, maaiverliezen), verstedelijking (habitatverlies) en de groei van het aantal roofdieren. Ook klimaatverandering speelt inmiddels een rol. Hierdoor worden bijvoorbeeld de weerspatronen steeds grilliger. Daardoor verschilt ook het maaibeheer per jaar en fluctueert het voedselaanbod; incidenteel pakt dat gunstig uit maar niet structureel. Door intensief graslandbeheer is ook als vegetatiestructuur meestal onvoldoende gevarieerd. Door het verdwijnen van leefgebied en de afname van de kwaliteit daarvan zijn de populaties kleiner geworden. Daarmee zijn ze kwetsbaar geworden voor externe factoren zoals predatie.

Predatie

Zelfs in gebieden waar de lokale omstandigheden op orde zijn gebracht blijken verliezen door predatie te hoog voor een voldoende goed broedsucces van weidevogels en andere grondbroedende soorten. De omvang van predatieverliezen verschillen enigszins per gebied (afhankelijk van lokale omstandigheden) en per jaar. Variatie blijkt vooral afhankelijk van weersomstandigheden en het voorkomen van muizen (alternatieve prooi voor roofdieren), maar ook van wisselende aanwezigheid van vossen en lokale inspanningen om het aantal vossen te reduceren. Over het algemeen geldt dat in Noord-Holland de vos de belangrijkste predator is en op dit moment de factor die een voldoende broedsucces verhindert. De inrichting van het landschap en het agrarisch beheer zijn van grote invloed zijn op de kans op predatie. Predatie is in principe een natuurlijk proces – een gezonde populatie in een voor weidevogels optimaal leefgebied is robuust en kan verliezen door predatie in belangrijke mate zelf opvangen. Bij instabiele situaties waarbij het voedselaanbod laag is of de populaties klein zijn, kan predatie negatieve effecten hebben. De door de beperkte oppervlakte geschikt habitat broeden de weidevogels ook in vrij hoge dichtheden; het zijn koloniebroeders geworden wat ze van nature niet waren. Dit geconcentreerd broeden op een kleine oppervlakte maakt de vogels ook extra kwetsbaar voor predatie. Ze vormen door het geconcentreerd voorkomen een aantrekkelijke voedselbron voor roofdieren.

Conclusie

De conclusie uit alle monitoring is dat zeker onder de huidige omstandigheden predatieverliezen door met name de vos beperkt moeten worden wil de daling van het aantal weidevogels kunnen worden omgebogen in herstel. Wellicht dat in de nabije toekomst ook andere roofdieren een knelpunt kunnen gaan vormen. In Friesland blijkt de steenmarter ook een geduchte predator.

Uiteindelijk is de meest duurzame oplossing een voor weidevogels optimale inrichting van het landschap met veel ruimte voor weidevogels. De praktijk leert dat dit veel tijd vergt. De eerste ervaringen in grote weidevogelgebieden leren echter ook dat een vorm van predatorreductie vooralsnog nodig blijft. Voor nu moeten in ieder geval alle zeilen worden bijgezet om verdere achteruitgang van de weidevogels te stoppen. Het reduceren van predatoren, in aanvulling op preventieve maatregelen, is daarvan een essentieel onderdeel."

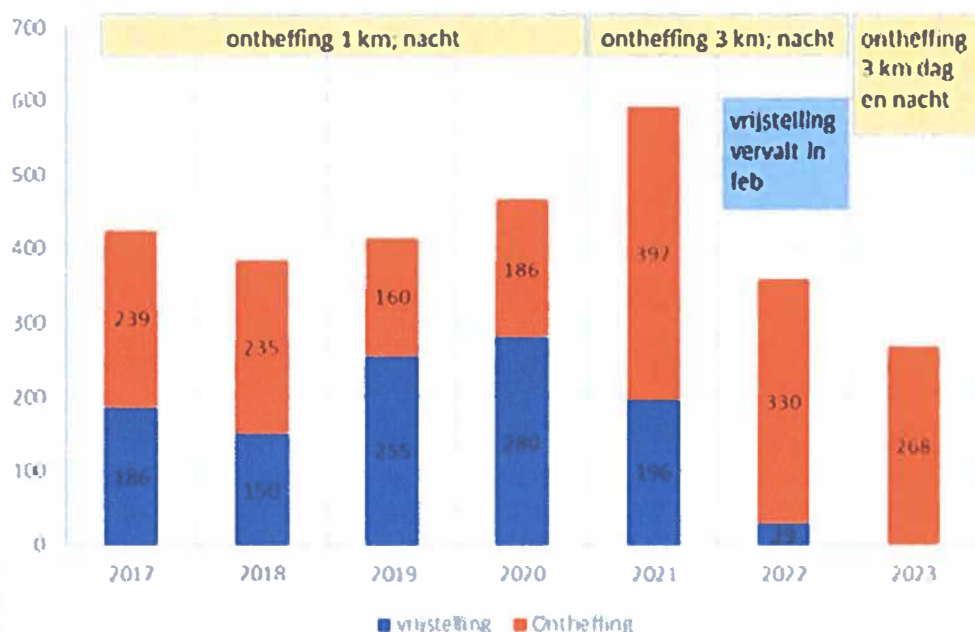
In uw aanvraag benoemt u dat Nederland, en ook Noord-Holland, een grote rol spelen in de Europese bescherming van weidevogels. U stelt dat weidevogels voornamelijk onder druk staan door ongeschikt habitat, grillige weerspatronen en voedselaanbod. Predatie is in een gezonde populatie volgens u geen probleem. Omdat de weidevogelsituatie echter zeer ongunstig is, zorgt de aanwezigheid van de vos er volgens u voor dat er een groot en acuut risico is voor de levensvatbaarheid van de populaties.

Uit diverse onderzoeken blijkt dat predatie een zeer grote rol speelt bij het broedsucces en dat de bestrijding van de vos het broedsucces aantoonbaar kan verhogen. Daarnaast is in 2022 een door natuurorganisaties opgestelde brief aan de Provinciale Staten gestuurd³ waarin aangegeven is dat

³ , opgenomen als bijlage

de vos verantwoordelijk was voor een legselpredatie van 30-40%. Dit was in de jaren dat de landelijke vrijstelling nog gebruikt mocht worden om de vos te bestrijden. Wanneer de vos niet bestrijd wordt, zal de hoeveelheid legselpredatie toenemen, en kan de doelstelling van 65% broedsucces, die benodigd is voor een duurzame instandhouding van de populatie, in de weidevogelgebieden niet behaald worden. In figuur 1 is te zien dat het beheercijfer met 50% is gedaald na 2021. Dit kan ervoor zorgen dat de populatie van de vossen kan gaan groeien en een direct gevaar vormen voor broedende weidevogels en opgroeiende weidevogelkuikens. Wanneer er geen geldige ontheffing is om vossenbeheer uit te voeren zal dit gevaar groter worden.

Op basis van de door u ingediende aanvraag en de daarbij behorende gegevens zijn wij met u van oordeel dat de vos een negatief effect heeft op de omvang en het aantal en daarmee op de levensvatbaarheid van weidevogelpopulaties. Een gerichte, nachtelijke bestrijding van de vos levert een bijdrage aan de bescherming van individuele weidevogels en daarmee tevens van de populaties waarvan zij deel uitmaken. Wij achten voldoende aangetoond dat er sprake is van het in het geding zijn van het door u genoemde wettelijke belang.

Figuur 1. aantal in Noord-Holland gedode vossen in de periode 1 feb- 15 juli, zowel op grond van de landelijke vrijstelling als op grond van de toen geldende ontheffing

Staat van instandhouding

Over de staat van instandhouding van de vos meldt u op p. 32 het volgende:

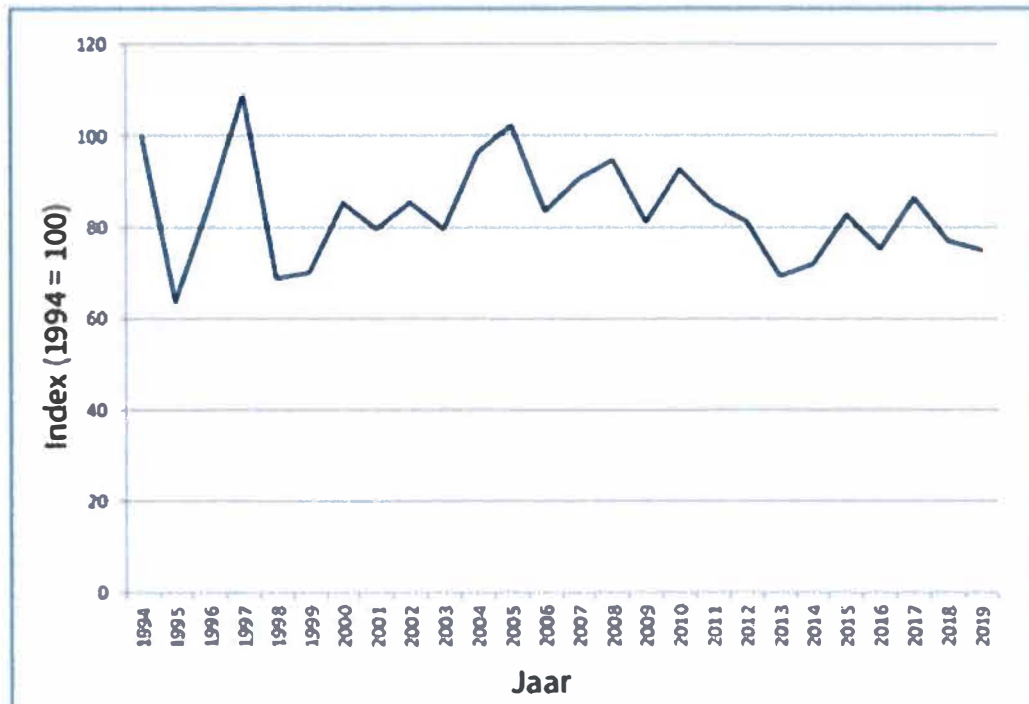
*"Een van de eisen die in de Wnb worden gesteld voordat een ontheffing van de verbodsbepaling kan worden afgegeven, is dat met uitvoering van het beheer geen afbreuk mag worden gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Op grond van de huidige verspreiding, de populatietrend, de omvang van het leefgebied en het toekomstperspectief is de staat van instandhouding van de vos beoordeeld als 'gunstig'."*⁴

"In de afgelopen beheerplanperiode is – net als in de rest van Nederland – in Noord-Holland jaarlijks een aantal vossen gedood. Dit zowel op grond van de aanvankelijk nog geldende landelijke vrijstelling als op grond van in Noord-Holland geldende ontheffingen. Ondanks dit jaarlijks afschot blijkt op basis van gegevens uit het Meetnet Dagactieve Zoogdieren het aantal vossen in Nederland, maar ook specifiek in Noord-Holland stabiel te zijn (figuur 1).

Het afschot dat in Nederland wordt gepleegd om schade veroorzaakt door de vos te bestrijden, verhindert blijkbaar niet dat er elk jaar weer voldoende vossen bijkomen om de

⁴ Ter Harmsel et al., 2022, Staat van Instandhouding Vos. Report Nr.3190. Wageningen

populatie op peil te houden. Er is geen reden om aan te nemen dat het doden van vossen in Noord-Holland negatief zal uitwerken op het streven de populatie van de vos in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Ten eerste wordt de reductie niet in de hele provincie uitgevoerd. Het wordt alleen uitgevoerd in een zone van 3 km om de belangrijkste gebieden met grondbroedende vogels in de weidevogelgebieden zelf. In verschillende natuurgebieden (bijvoorbeeld de duingebieden) vindt helemaal geen reductie van vossen plaats. De monitoring wijst tot nu toe uit dat er blijkbaar voldoende aanwas is van jongen dieren om na het beheerseizoen de verliezen door afschot weer te compenseren.”

Figuur 2. Trend van de vos in Nederland in de periode 1994-2019 (Bron Zoogdierverseniging/CBS)

Gelet op de door u aangeleverde gegevens blijkt het reeds uitgevoerde beheer door middel van afschot geen negatief effect te hebben op de populatieontwikkeling van de vos in Noord-Holland, zoals ook is weergegeven in figuur 2.

Wij zijn dan ook van mening dat door het gebruik van de door u gevraagde ontheffing geen afbreuk wordt gedaan aan het streven om de vos in zijn natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Andere bevredigende oplossing

Volgens de Wnb kan een ontheffing uitsluitend verleend worden, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat.

Over de verschillende factoren, maatregelen en andere oplossingen die een rol spelen bij weidevogelbescherming en predatiebeheer schrijft u in uw aanvraag op p. 26 t/m 29 het volgende:

Het verlagen van de predatiedruk

Het voor weidevogels optimaal inrichten van het landschap, en het daarop afstemmen van het vegetatie- en grondwaterbeheer zoals benoemd in het Aanvalsplan Grutto verbetert niet alleen de directe omstandigheden voor weidevogels (voedsel, bescherming) maar verkleint ook de kans op predatie. Daarnaast is er nog een aantal mogelijkheden om de kans op predatie te verkleinen.

Zoals aan het begin van dit faunabeheerplan al opgemerkt zijn de in dit plan beschreven maatregelen niet alleen voor weidevogels van belang, maar voor een grote groep grondbroedende vogels. Daaronder ook de vogels van de kust. Het Kennisnetwerk OBN bracht in 2023 nog een advies uit voor het beheer van kustbroedende vogels. Naast

maatregelen gericht op het inrichten van broedgebieden wordt in dit advies ook de noodzaak genoemd om grondpredatoren te bestrijden met rasters of afschot.

Plaatsing voswerende raster

Predatie door vossen kan in belangrijke mate worden voorkomen door het plaatsen van vossenwerende rasters. Deze zijn meestal voorzien van stroomdraden. Hierbij kunnen zowel vaste rasters als flexinetten ingezet worden. Het omrasteren van broedgebieden kan een zeer effectieve maatregel zijn: uit een grootschalige studie bleek dat het uitkomstpercentage binnen uitgerasterde gebieden gemiddeld 89% bedroeg, tegenover 20% in gebieden zonder vossenrasters. Lokale verschillen waren wel aanwezig. Deze lijken te kunnen worden verklaard door lokale verschillen in de aanwezigheid van verschillende roofdieren, mogelijk individuele verschillen tussen vossen (specialisatie) en ervaring van de beheerders met de lokale omstandigheden. Ook de diverse jaarrapportages van agrarische collectieven in Noord-Holland maken melding van lokaal succes van het uitrasteren. Op het Noord-Hollandse Balgzand lag het percentage nestpredatie op 38% en daarbuiten op 57%.

Toch biedt een raster geen garantie op succes als het als enige middel wordt ingezet. In de praktijk blijkt regelmatig dat vossen toch een weg door het raster vinden, waarna zij soms in één nacht een groot aantal nesten prederen.

In de praktijk is het plaatsen van een goed functionerend voswerend raster bovendien niet eenvoudig. Enkele gespannen draden zullen de vossen niet tegenhouden, de rasters moeten aan specifieke eisen voldoen om effectief te zijn. De vossen moeten niet onder de draden door kunnen kruipen, maar tegelijkertijd mag de onderste draad geen contact maken met de vegetatie. Dan verliest het z'n werking door stroomverlies. Daarom moet er regelmatig gemaaid worden. Vossen zijn slim en zullen snel gebruik maken van defecten. Er zal zeer frequent controle moeten plaatsvinden. Deze onderhoudsactiviteiten kunnen zelf weer tot structurele verstoring van broedende (weide) vogels leiden.

In waterrijke gebieden is het plaatsen van een raster soms helemaal niet mogelijk. Ook moeten veel rasters jaarlijks geplaatst en weer weggehaald worden. Bij een omvang van meerdere hectares kan het onderhoud van de rasters onuitvoerbaar worden. Wanneer men een groter gebied wil uitrasteren is het cruciaal om ervoor te zorgen dat er zich geen vos binnen de grenzen bevindt. Iets wat zeer lastig is vast te stellen. Grote gebieden hebben ook het nadeel dat deze het land van meerder boeren bestrijken, waardoor het niveau van onderhoud niet overal even goed is. Een zwakke plek in het raster kan funest zijn voor de werking ervan.

Rasters zijn relatief duur om te plaatsen en vereisen intensief onderhoud. De meeste (weide)vogelbeschermingsorganisaties bestaan uit vrijwilligers en komen rond van donaties – de inzet en kosten die de rasters vragen zijn vaak niet in verhouding met de middelen van deze organisaties. Ook kan grootschalig gebruik van de rasters de mobiliteit van andere fauna zoals hazen beperken of zelfs fauna verwonden, wat ingaat tegen de doelen van het beleid van het Rijk en de provincie. Daarnaast blijken de stroomdraadapparaten gevoelig voor diefstal en vandalisme. Gezien de overwegend positieve effecten van voswerende rasters maar ook gezien de kosten en de moeite die gemoeid zijn met de plaatsing van rasters, kan de toepassing vooral van meerwaarde zijn rond gebieden waar goede leefomstandigheden zijn voor weidevogels en waar de dichtheden relatief hoog zijn.

Kosten rasters Het plaatsen en onderhouden van rasters brengt hoge kosten met zich mee. De precieze hoogte is sterk afhankelijk van lokale omstandigheden. Ze geeft Natuurmonumenten aan dat in de Harger- en Pettemerpolder de onderhoudskosten van een raster van 2,5 kilometer jaarlijks €3.500 bedragen, terwijl Staatsbosbeheer voor een elektrisch raster in de Kinsel (Waterland) samen met de gemeente Amsterdam in 2020 meer dan €10.000 kwijt was voor het onderhoud en met dit onderhoud maar liefst 192 manuren waren gemoeid. In het Wormer- en Jisperveld kostte de aanleg en aanschaf van een elektrisch vossenwerend raster Natuurmonumenten €10,- tot €15,- per meter. Een oppervlakte van 12 hectare werd hiermee omsloten², voor een totaalprijs van €15.000. onderhoudskosten daarvan belopen €4.000 per jaar. In financieel opzicht is dus het opschalen naar uitrastering van grotere oppervlakten vrijwel niet rendabel of betaalbaar, alle praktische en technische aspecten die bij de plaatsing van dergelijke omvangrijke rasters een rol spelen nog daargelaten.

Weren vos met wildverjagers

Wildverjagers zijn apparaatjes die bij het verschijnen van een dier met flitslicht of geluid dieren verjagen. De wildverjager die bij het verschijnen van een vos (of marterachtigen) een ultrasoon geluid uitzendt is een relatief nieuwe toepassing. Het ultrasoon geluid wordt door vossen als irritant ervaren. De vogels hebben er geen hinder van omdat de geluidsfrequentie boven de gehoorgrens van vogels ligt.

Er is nog weinig ervaring met de inzet van ultrasoon geluid om weidevogels te beschermen tegen roofdieren. Wildverjagers zijn tot nu toe vooral ingezet bij de bestrijding van plaagdieren in de stedelijke omgeving. In Drenthe is een experiment uitgevoerd met ultrasone wildverjagers. Daarbij werden wulpennesten individueel beschermd. De resultaten waren positief: van de beschermde nesten bleven er bijna 2x zoveel in stand ten opzichte van een controlegroep. Ook in Noord-Holland zijn in 2023 ultrasone wildverjagers toegepast ter bescherming van weidevogels. Hier is ook onderzocht of wildverjagers een soort ultrasoon hekwerk kunnen vormen om vossen uit grotere gebieden te weren. Voorlopige resultaten lieten zien dat dit laatste helaas niet werkt (rapportage in voorbereiding). De toepasbaarheid lijkt dus beperkt tot de bescherming van individuele nesten.

Praktische bezwaren voor de inzet van wildverjagers zijn o.a. de afhankelijkheid van stroom. Er moet zeer regelmatige controle plaatsvinden en accu's moeten regelmatig worden vervangen. Uit een uitgebreide analyse van de verkregen data en bevindingen door de veldmedewerkers van de ANV Hollands Noorden blijkt dat ultrasone wildverjagers, niet op zichzelf kunnen worden beschouwd als een allesomvattende oplossing voor het reduceren van predatiedruk binnen weidevogelleefgebieden. Hoge vegetatie belemmert bijvoorbeeld de ontvangst van de zonnecellen waardoor de wildverjagers onvoldoende worden opgeladen. Hogere vegetatie vermindert ook de bewegingsdetectie, waardoor deze niet wordt geactiveerd bij nadering van een grondpredator.

De AVN-Hollands Noorden concludeert dan ook: "het reduceren van predatiedruk in weidevogelgebieden vereist een holistische en geïntegreerde benadering, waarbij verschillende methoden en maatregelen dienen te worden gecombineerd om effectieve resultaten te behalen."

In uw aanvraag benoemt u dat er een aantal maatregelen zijn die bij kunnen dragen aan het verbeteren van de weidevogelpopulaties doordat het habitat door deze maatregelen wordt verbeterd. Deze maatregelen worden al op veel plekken toegepast, maar dat betekent volgens u nog niet dat deze habitats zich meteen in een optimale staat bevinden. Het kost veel tijd, geld en is afhankelijk van een groot aantal andere factoren. Er zitten dus begrenzings aan de mogelijkheid om snel en goed een optimalisatie van kwetsbare weidevogelgebieden te bewerkstelligen. Het bestrijden van vossen is daarmee volgens u een noodzakelijke toevoeging aan alle andere maatregelen die reeds worden getroffen. Wij zijn het op dit punt met u eens.

Een van de meest effectieve manieren om erop korte termijn voor te zorgen dat de predatie van weidevogels door vossen wordt verminderd, is volgens u het aanleggen van (vaak elektrische) vossenwerende rasters. U heeft aangegeven dat dit, ondanks dat het lokaal niveau effectief kan zijn, ook grote praktische en financiële nadelen kent. Gelet op de schaal van de door u geschetste problematiek zijn wij met u van mening dat het aanleggen van vossenwerende rasters dan ook geen realistisch alternatief is om zonder de bestrijding van de vos de bescherming van weidevogels te bewerkstelligen.

In uw aanvraag benoemt u dat de vos voornamelijk schemer- en nachtdieren zijn en overdag lastig te zien zijn. 's Nachts foerageren ze veelal in broedgebieden, terwijl ze overdag elders kunnen verblijven. Nachtelijke bestrijding is volgens u dus noodzakelijk om vossen te bestrijden die een actief gevaar voor groundbroeders vormen. Gelet op het voorgaande zijn wij met u van mening dat een ontheffing voor het bestrijden van de vos na zonsondergang en voor zonsopkomst nodig is om de gewenste bescherming van groundbroedende (weide)vogels te behartigen.

Overwegingen met betrekking tot de ontheffingsaanvraag Middelen en methoden

Ingevolge artikel 3.25, lid 1 van de Wnb wijzen wij de middelen en methoden aan waarvan gebruik wordt gemaakt tijdens de uitvoering van de ontheffing. Op grond van artikel 5, lid 2 van onze Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland van 6 september 2016 beoordelen wij de inzet van de gevraagde middelen, installaties of methoden op nut, noodzaak en effectiviteit.

U geeft aan dat voor een effectief vossenbeheer een grote inspanning wordt vereist waarbij het noodzakelijk is om een combinatie van bestrijdingsmiddelen en -methoden te gebruiken. Geen van de middelen of methode is op zichzelf effectief genoeg.

Gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst

U heeft een ontheffing aangevraagd voor het gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst. Op basis van artikel 3.16, lid 1, sub a van het Bnb is het verboden het geweer te gebruiken voor zonsopkomst en na zonsondergang. Op grond van artikel 3.26, lid 3 Wnb is het mogelijk om ontheffing te verlenen van het verbod op het gebruik van het geweer zonsopgang en na zonsondergang.

U geeft op p. 5 van uw aanvraag aan dat vossen schemer- en nachtdieren zijn, die zich overdag nauwelijks laten zien. Daar komt bij dat hoewel een vos kan foerageren in weidevogelgebied, dat nog niet wil zeggen dat hij zich daar heeft gevestigd. Dit betekent dat de vos voornamelijk 's nachts in de weidevogelgebieden aanwezig is. Alleen overdag beheren biedt daarom niet voldoende mogelijkheid om daadwerkelijk vossen te bestrijden. Om de vossenstand lokaal, in en rondom weidevogelgebieden, te beperken, is het dus rondom en gedurende de kwetsbare broedperiode noodzakelijk om de vos ook in de nacht met het geweer te kunnen bestrijden.

Als gevolg van een rechtelijke uitspraak⁵ kan de landelijke vrijstelling in Noord-Holland niet meer gebruikt worden. Hiermee kon zowel overdag als 's nachts vossen bestreden worden. Dit zorgt ervoor dat er in de cijfers van afgelopen jaar geen onderscheid gemaakt kan worden tussen vossen die overdag en vossen die 's nachts geschoten zijn. Echter geven cijfers uit voorgaande jaren aan dat 's nachts meer vossen worden geschoten dan overdag. Uit het voorgaande volgt dat de bestrijding van de vos in de nacht effectief is. Wij verlenen u daarom ontheffing voor het gebruik van het geweer in de periode vóór zonsopgang en na zonsondergang.

Gebruik van een geweer voorzien van instrumenten om in de nacht te schieten, en het gebruik van een kunstmatige lichtbron in de vorm van een lichtbak

U heeft ontheffing aangevraagd voor het gebruik van het geweer voorzien van instrumenten om in de nacht te schieten, en voor het gebruik van een kunstmatige lichtbron in de vorm van een lichtbak. Op basis van artikel 3.13, lid 4 van het Bnb is het onder andere verboden om het geweer te voorzien van instrumenten om in de nacht te schieten. De specifieke middelen worden niet genoemd in uw aanvraag. Op grond van artikel 3.26, lid 3 van de Wnb is het mogelijk ontheffing te verlenen van het verbod op het gebruik van een geweer voorzien van een instrument om in de nacht te schieten.

In een brief aan de Tweede Kamer heeft de Staatssecretaris van het Ministerie van Economische Zaken in 2014 aangegeven dat een gewenst effect in de vossenbestrijding behaald kan worden door de inzet van verschillende middelen en methoden naast elkaar, waaronder kunstlichtgebruik². Nachtelijke bestrijding met behulp van kunstlicht en nachtzichtapparatuur maakt het mogelijk om de aanpak van het vossenbeheer plaatselijk effectiever uit te voeren en is het mogelijk om zekere, gerichte schoten te plaatsen. Het gebruik van passieve middelen in de vorm van nachtzichtapparatuur zoals warmtebeeldversterkers op geweren draagt bij om vossen in de nacht sneller te kunnen waarnemen en helpt tevens ook om goede schoten te nemen. Hiermee kan de effectiviteit van de uitvoering ook verhoogd worden, en leidt het tot slot voor minder verstoring van andere soorten of mensen in de omgeving.

Voor een effectieve en zekere bestrijding is het derhalve belangrijk dat de uitvoerder de vossen goed kan waarnemen, bijvoorbeeld door nachtzichtapparatuur of het gebruik van kunstlicht zoals een lichtbak. Wij verlenen u daarom ontheffing van het verbod van het gebruik van een geweer voorzien van een instrument om in de nacht te schieten. Het gebruik van kunstmatige lichtbronnen in de vorm van een lichtbak is in het kader van de bestrijding van de vos niet verboden. U heeft daarvoor geen ontheffing nodig.

Gebruik van een geweer dat is voorzien van een geluiddemper

U heeft een ontheffing aangevraagd voor het gebruik van het geweer voorzien van een geluiddemper. Op basis van artikel 3.13, lid 4 van het Bnb is het onder andere verboden om het geweer te gebruiken voorzien van een geluiddemper. Op grond van 3.26, lid 3 van de Wnb is het

⁵https://www.odnhn.nl/Menu/Over_ons/Nieuws/2022/Uitspraak_Raad_van_State_Faunabeheerplan_Algemene_soorten

mogelijk om ontheffing te verlenen van het verbod op het gebruik van een geweer voorzien van een geluiddemper.

Het gebruik van een geluiddemper voorkomt (geluids-)overlast, zeker in meer dichtbevolkte gebieden en op nachtelijke momenten, en leidt tot minder verstoring van fauna. Daarnaast voorkomt de geluiddemper gehoorschade voor degene die het geweer hanteert en de mensen in de nabijheid. Wij verlenen u daarom ontheffing van het verbod van het gebruik van het geweer voorzien van een geluiddemper. Hierbij merken wij wellicht ten overvloede op dat er voor het gebruik van een geluiddemper te allen tijde aanvullend een ontheffing van de Wet wapens en munitie noodzakelijk is, afgegeven door Justis. Het is aan de gebruiker van het geweer zelf om deze ontheffing te regelen.

Gebruik van vangkooien en kastvallen

Zoals al eerder aangegeven is het toepassen van een combinatie van methoden nodig om vossen effectief te kunnen bestrijden. U geeft aan dat vangkooien en kastvallen een effectieve aanvulling zijn op het gebruik van het geweer. Een vangkooi of kastval biedt 24 uur per dag de mogelijkheid om vossen te vangen, ongeacht de weersomstandigheden. Ook is het mogelijk een vangkooi of kastval in te zetten op plaatsen waar het gebruik van het geweer niet goed mogelijk is. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn in moerasgebieden met veel riet of rietruigte. De vegetatie beperkt hier meestal goed zicht en de mogelijkheden voor een trefzeker schot. Wij merken daarnaast op dat vangkooien en kastvallen conventionele middelen zijn die gebruikt worden bij de bestrijding van de vos. Dit blijkt ook uit het feit dat de wetgever het gebruik van vangkooien en kastvallen voor de bestrijding van de vos in artikel 3.3, derde lid, onderdelen e en f van de Rnb heeft aangewezen als middelen om uitvoering te geven aan deze landelijke vrijstelling, onder meer voor zover het de vos betreft.

Aanvullend geeft u aan dat de vangkooien en kastvallen onder meer worden voorzien van een systeem om te kunnen zien of er iets in de val zit, en dat de val binnen 24 uur wordt leeggemaakt. Deze maatregelen passen naar ons oordeel binnen de verplichtingen die volgen uit de zorgplicht van artikel 1.11 van de Wnb voor zover het betreft het per ongeluk vangen van andere soorten dan de vos⁶, en de verplichting om onnodig lijden te voorkomen, zoals beschreven in artikel 3.24 van de Wnb.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het gebruik van vangkooien en kastvallen een effectieve bijdrage zullen leveren aan de bestrijding van de vos. Daarom wijzen wij op grond van artikel 3.25, eerste lid van de Wnb het gebruik van de middelen vangkooi en kastval aan voor de bestrijding van vossen. Daarnaast is het op grond van artikel 3.24, tweede lid van de Wnb, in samenhang met artikel 3.10, onderdeel e van het Bnb, verboden om zich buiten gebouwen te bevinden met een vangkooi. Op grond van artikel 3.25, vierde lid, onderdeel a van de Wnb verlenen wij u ontheffing van dit verbod. Het zich buiten gebouwen bevinden met kastvallen is niet verboden en hoeft niet te worden ontheven.

Lokvoer

U wilt lokvoer gebruiken als methode voor het vangen en doden van vossen. Het gebruik van lokvoer is nauw verweven met onder meer het gebruik van vangkooien en kastvallen. Het gebruik van lokvoer vergroot volgens u de vangkans in belangrijke mate. In de landelijke vrijstelling is het gebruik van lokvoer daarnaast in artikel 3.3, tweede lid, onderdeel c van de Rnb door de wetgever aangewezen als methode voor het vangen of doden van vossen. Wij zijn van oordeel dat het gebruik van lokvoer nodig is voor een effectieve bestrijding van de vos en daar een belangrijke bijdrage aan levert. Daarom wijzen wij op grond van artikel 3.25, eerste lid van de Wnb de methode lokvoer, dat niet vergiftigd of verdovend is, aan.

Aardhond

Het gebruik van aardhonden om vossen in hollen te vangen of doden, is evenals vangkooien en kastvallen, een conventioneel gebruikte maatregel om vossen te bestrijden. Ook dit middel heeft de wetgever in artikel 3.4, eerste lid, onderdeel b van de Rnb aangewezen om vanaf 1 september tot 1 maart uitvoering te kunnen geven aan de landelijke vrijstelling voor zover het de bestrijding van de vos betreft. Bij uw aanvraag heeft u aangegeven deze periode tot 15 maart te willen verlengen. U geeft als reden dat het aan te bevelen is om niet veel eerder dan 15 maart vossen uit de burcht te verdrijven gezien vossen dan meer gesetteld zijn en zodoende de kans dat zwervende vossen het territorium overnemen een stuk kleiner wordt. Deze periode is voorafgaand aan de

⁶ Zie ook <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20102011-3380.html>

periode waarin vossen geboren worden (vanaf 1 april). Effectief betekent dit dat u het gebruik van aardhonden dus uitsluitend toepast van 1 februari tot 15 maart.

Gelet op de manier waarop aardhonden worden gebruikt bij de bestrijding van de vos, in samenhang met het feit dat de wetgever aardhonden bij de landelijke vrijstelling reeds als middel heeft aangegeven voor de bestrijding van de vos, zijn wij van oordeel dat het gebruik van aardhonden een effectieve bijdrage zal leveren aan de bestrijding van de vos. Daarom wijzen wij op grond van 3.25, eerste lid van de Wnb het gebruik van aardhonden aan voor de bestrijding van de vos in holen waarbij, ten dele conform de landelijke vrijstelling, aardhonden uitsluitend kunnen worden gebruikt tussen 1 februari en 15 maart.

Conclusie

Gelet op het voorgaande en de door u aangeleverde aanvraag en de toelichting in het FBP Vos oordelen wij dat u voldoende uiteen heeft gezet waarom de door u aangevraagde middelen en methoden bijdragen aan het voorkomen van schade door de vos. Uw aanvraag beoordelen wij daarom positief en verlenen wij de gevraagde ontheffing.

Uitvoeringsgebied

In 2022 wordt het beheer plaats in de weidevogelkerngebieden en Natura 2000-gebieden met bodembroeders, en in een bufferzone van 3 km daaromheen. Er zijn volgens u verschillende argumenten om deze bufferzone onder deze ontheffing te handhaven. Dit licht u op p. 47 t/m 48 van uw aanvraag toe:

"...de grootte van de territoria varieert van 0,5 tot 2 km² afhankelijk van voedselaanbod, dichtheid en landschap. In open weide- en akkergebieden zijn de territoria wat groter dan in gevarieerde natuurgebieden. Zwervende vossen kunnen grote afstanden afleggen.

Vanwege de grotendeels nachtelijke levenswijze van de vos wordt het beheer op ten dele 's nachts uitgevoerd. Dit gebeurt dan vooral vanuit de auto, maar een beperkt gedeelte van het beheergebied is daarmee begaanbaar. Hierdoor leren vossen snel waar ze wel en niet kunnen komen. Met een 3 km-zone kan er voldoende ruimtelijke variatie en dus onvoorspelbaarheid worden aangebracht in het beheer, en wordt de trefkans groter. Ook is het bij een bufferzone van 3 km makkelijker de grenzen van het beheergebied vast te stellen.

Hoewel het belangrijk is om genoemde redenen de mogelijkheid te hebben om vossen te doden in een brede zone, is wel aan te bevelen om de focus van het vossenbeheer zo dicht mogelijk rondom de broedgebieden te houden. Gezien het territoriale gedrag en de gemiddelde territoriumgrootte geldt namelijk hoe verder weg van het broedgebied hoe kleiner de kans dat een daar aangetroffen vos daadwerkelijk een bedreiging vormt voor de broedvogels. Daarmee bestaat de kans dat een verspreide inspanning de effectiviteit van het beheer juist vermindert."

Wij constateren over het hanteren van een bufferzone nog het volgende. Een literatuuronderzoek naar een effectieve wijze van vossenbeheer, in opdracht van de Provincie Noord-Holland, heeft effectiviteit van de grootte van bufferzones ook onderzocht³. Hierin wordt geconcludeerd dat uit de in Nederland en omliggende landen (Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Zwitserland en Denemarken) uitgevoerde studies volgt dat een bredere bufferzone rondom weidevogelkerngebieden, in samenhang met de inzet van kunstlicht en instrumenten om in de nacht te schieten, een effectieve beheermaatregel kan zijn.

Wij gaan gelet op het voorgaande akkoord met het door u voorgestelde uitvoeringsgebied met een bufferzone van 3 km rondom de weidevogelkerngebieden en Natura 2000-gebieden, met in het terrein voor handhavers en uitvoerders herkenbare grenzen rondom deze gebieden.

Beheerperiode

Om de weidevogelkerngebieden, Natura 2000-gebieden en de bufferzone van 3 km daaromheen vossenarm te krijgen voor de start van het broedseizoen en deze gedurende het broedseizoen vossenarm te houden, stelt u een beheerperiode van 1 februari tot en met 15 juli (en voor Texel de mogelijkheid tot jaarrond bestrijden) voor. Dit legt u uit op p. 31:

"Een reductie van het aantal vossen is slechts noodzakelijk in de periode die cruciaal is voor de weidevogels circa van 1 maart tot medio juli. De inspanning om dit te bereiken is het meeste efficiënt (en in de praktijk daarom het meest kansrijk) als deze zich beperkt tot de periode met de minste mobiliteit van vossen (ca feb t/m aug). Een periode die vrijwel overeenkomt met de broedperiode."

Dat u op Texel wenst het gehele jaar de vos te bestrijden onderbouwt u op p. 44 met:

"Texel is belangrijk voor diverse soorten grondbroedende vogels. Het eiland is door zijn ligging in groot open water het dichtst bij de natuurlijk omgeving voor grondbroedende vogels, en is van nature vrij van vossen. De kans dat een vos op eigen kracht het eiland zal bereiken kan als nihil worden ingeschat. Het is belangrijk om voor dit eiland ten aanzien van de vos uit te blijven gaan van de huidige nulstand."

Op basis van het voorgaande FBP Vos en uw onderbouwing zijn wij van mening dat de door u gevraagde beheerperiode voldoende is onderbouwd.

Predatie en weersomstandigheden (incidenteel verhoogd broedsucces)

In uw aanvraag noemt u de mogelijkheid tot een verhoogd broedsucces van weidevogels, zoals gezien in 2021 en 2022. Gezien de verklaringen voor mogelijk verhoogde broedsuccessen, zijn wij van oordeel dat deze incidentele verhoging van het broedsucces niet leidt tot een andere besluitvorming bij ons. Dat het broedsucces incidenteel, lokaal en voor bepaalde soorten de afgelopen jaren is verhoogd zegt echter niet dat de weidevogelpopulaties zijn begonnen aan een constante groei. Dit is niet te bepalen naar aanleiding van een paar jaar en is mede afhankelijk van klimatologische omstandigheden zoals het natte voorjaar in 2023⁷. Daarnaast wordt in het FBP Vos aangehaald dat het broedsucces nog altijd onder de kritische grenswaarde van 65% blijft om de populatie duurzaam in stand te houden. Gelet op alle andere hiervoor genoemde informatie is bestrijding van de vos naar ons oordeel nog steeds noodzakelijk.

Conclusie

Wij beoordelen uw aanvraag van 3 november 2023 voor een ontheffing die ziet op bestrijding en populatiebeheer van vossen in het belang van de bescherming van de wilde fauna, in het bijzonder weidevogels en andere grondbroedende vogels, als voldoende gemotiveerd. Uit de door u aangeleverde aanvraag, en de onderbouwing zoals opgenomen in het Faunabeheerplan Vos 2024-2029, blijkt naar onze mening voldoende dat het genoemde wettelijk belang in het geding is. Het is ons niet gebleken dat er momenteel een andere bevredigende oplossing bestaat. Er wordt naar ons oordeel geen afbreuk gedaan aan het streven om de vos in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Voorts zijn wij van mening dat bestrijding van de vos in weidevogelkerngebieden en in Natura 2000-gebieden met bodembroeders leidt tot een afname van het predatiepercentage bij weidevogels.

Bijgaand treft u ons besluit waarmee wij de door u gevraagde ontheffing verlenen.

In dit besluit nemen wij voorschriften en beperkingen op, onder ander betreffende toezicht en handhaving.

⁷ <https://www.landschapnoordholland.nl/nieuws/weidevogelseizoen-2023-geeft-weer-een-beetje-hoop>

Besluit

Zaaknummer OMG-018728/DMS438648

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelezen

- Het Faunabeheerplan Vos 2024-2029
- De aanvraag van Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland van 3 november 2023

Gelet op

- De artikelen 3.8, 3.10, 3.17, 3.25, 3.26 van de Wet natuurbescherming
- Paragraaf 3.3.1-3.3.3 van het besluit natuurbescherming
- Artikel 3.3 van de Regeling natuurbescherming
- De Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland
- Ons besluit van 28 november 2023 inzake onze goedkeuring van het Faunabeheerplan Vos 2024-2029

Overwegende dat

- De aanvraag voldoet aan de gestelde eisen in de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland van 6 september 2016;
- Voldoende is aangetoond dat schade aan wilde fauna en meer in het bijzonder aan grondbroedende (weide-)vogels wordt veroorzaakt door de vos;
- In voldoende mate blijkt dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- Door het verlenen van de gevraagde ontheffing geen afbreuk wordt gedaan aan het streven om de vos in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- Er door het verlenen van de gevraagde ontheffing een substantiële bijdrage wordt geleverd aan de bescherming van grondbroedende (weide-)vogels in weidevogelkerngebieden en de Natura 2000-gebieden met bodembroeders.

Besluiten

1. Aan Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland te Haarlem op grond van artikel 3.10, lid 2, artikel 3.17 lid 1, artikel 3.25 lid 4, sub a, en artikel 3.26 lid 3 van de Wet natuurbescherming ontheffing te verlenen van:
 - a. Artikel 3.10, lid 1, sub a en b van de Wet natuurbescherming (verbod vangen en doden van vossen, verbod beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vossen);
 - b. Artikel 3.17, lid 1 van de Wet natuurbescherming (populatiebeheer);
 - c. Artikel 3.24, lid 2 van de Wet natuurbescherming (verbod op het buiten gebouwen bevinden met vangkooien);
 - d. Artikel 3.13, lid 4 van het Besluit natuurbescherming (verbod gebruik van het geweer voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronisch beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten);'
 - e. Artikel 3.16, lid 1 sub a van het Besluit natuurbescherming (verbod gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst);om met gebruikmaking van de middelen geweer (al dan niet voorzien van een geluiddemper of instrument om in de nacht te schieten), lichtbak en (aard)hond, niet zijnde een lange hond, en gebruik van het geweer vanaf of vanuit een stilstaand voertuig en gebruik van een lokfluit, opzettelijk vossen (*Vulpes vulpes*) te vangen en te doden ter voorkoming en bestrijding van schade aan wilde fauna.
2. Het uitvoeringsgebied van deze ontheffing te bepalen op de Natura 2000-gebieden, weidevogelkerngebieden en 3 km bufferzone zoals weergegeven op de kaart in bijlage 2 van dit besluit.

Op grond van artikel 5.3 van de wet aan dit besluit de navolgende voorschriften, beperkingen en een geldingsduur te verbinden.

Voorschriften en beperkingen

1. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland blijft als houder van de ontheffing verantwoordelijk voor het naleven van de bepalingen en voorschriften die aan deze ontheffing zijn verbonden.

2. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland kan jachtaktehouders door middel van een machtiging gebruik laten maken van deze ontheffing. De gemachtigde dient daarom – tezamen met de machtiging – een kopie van deze ontheffing van de Faunabeheereenheid te ontvangen.
3. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland dient de kaart van het uitvoeringsgebied, zoals bepaald in besluitpunt 2, in een geografisch informatiesysteem (GIS) online beschikbaar maken en houden op haar website via <https://fbenoordholland.nl/ontheffingsgebieden-vos>.
4. Op het naleven van het in of krachtens de wet gestelde wordt toezicht gehouden door de door de provincie Noord-Holland aangewezen ambtenaren en andere daartoe bevoegde personen.
5. De gebruiker van de ontheffing moet (een kopie van) de machtiging, (een kopie van) de ontheffing, de originele jachtakte en relevante grondgebruikersverklaring(en) bij zich dragen. Deze documenten dienen op eerste aanvraag aan genoemde toezichthouders getoond kunnen worden. Met uitzondering van de jachtakte mogen genoemde documenten langs elektronische weg, leesbaar getoond worden.
6. Het gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopgang mag niet eerder plaatsvinden dan nadat de ontheffinghouder of -gebruiker vóór 17:00 's middags, elektronisch melding heeft gemaakt bij de toezichthouders van de Omgevingsdienst Noord-Holland middels het meldformulier via https://www.odnhn.nl/Menu/Natuur/Soortenbescherming/Melding_of_vergunning/Formulieren_en_toelichting/Beheer_schadebestrijding
7. Gedode dieren dienen in ieder geval ter voorkoming van de verspreiding van ziekten zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk voorafgaand aan de eerstvolgende zonsopgang na het doden te worden opgeruimd.
8. De gemachtigde mag zich laten vergezellen door mede-uitvoerders.
9. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland rapporteert jaarlijks aan Gedeputeerde Staten over de, op basis van deze ontheffing, uitgevoerde maatregelen middels haar jaarverslag⁴. Het jaarverslag wordt op de website van de FBE Noord-Holland beschikbaar gesteld.
10. Aardhonden worden uitsluitend gebruikt voor het vangen of doden van vossen in hollen in de periode van 1 februari tot 15 maart.
11. Vangklaar gestelde vangkooien en kastvallen:
 - a. Beschikken over een systeem wat een signaal afgeeft aan de gebruiker wanneer er een dier gevangen wordt; en/of
 - b. Elke 24 uur door de gebruiker worden gecontroleerd;
12. Een in een vangkooi of kastval gevangen vos dient zo snel mogelijk, maar maximaal binnen 24 uur te worden gedood.
13. Zogenaemde bijvangst in een vangkooi of kastval, te weten vangsten van diersoorten waarop deze ontheffing niet ziet en waar de uitvoerder geen opdracht op grond van Wnb artikel 3.18 lid 1, voor heeft, worden terstond weer vrijgelaten.

Geldigheid

De ontheffing geldt vanaf de datum tot verzending tot en met 28 november 2029, alleen in de periode van 1 februari tot 15 juli. De ontheffing kan in die periode 24 uur per dag gebruikt worden. Op Texel is de ontheffing jaarrond, 24 uur per dag geldig.

Overige wetgeving

Indien deze ontheffing gebruikt wordt in of grenzend aan een Natura 2000-gebied, dient er een beoordeling te hebben plaatsgevonden in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland is zelf verantwoordelijk voor de afstemming met de relevante onderdelen uit de Wnb.

Dierenwelzijn

Voor de soort waarvoor wij u ontheffing verlenen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wnb, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is nadelige gevolgen voor deze soorten te voorkomen. Daarnaast wijzen wij u in het bijzonder op artikel 3.24, lid 1 van de wet, dat luidt: "Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt".

Procedure en samenhangende besluiten

De voorbereiding van deze ontheffing heeft plaatsgevonden overeenkomstig het bepaalde in de Wnb en de daarvoor relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht. Wij wijzen u erop dat uw aanvraag betrekking heeft op een activiteit waarvoor mogelijk ook op grond van andere wet- en regelgeving een besluit nodig is. Tevens kunnen er overige belemmeringen zijn in het kader van ruimtelijke belangen.

Kennisgeving

Dit besluit wordt door ons geplaatst op de website www.officielebekendmakingen.nl.

Overgangsrecht

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Wnb is hierbij komen te vervallen. Uw aanvraag is ingediend voor 1 januari 2024 onder de Wnb. Door het overgangsrecht is uw aanvraag beoordeeld en het besluit afgegeven op basis van de Wnb.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Neemt u dan contact op met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) via 088-102 1300. Wij verzoeken u hierbij het zaaknummer OMG-018728 te vermelden. Hoogachtend,

teerde Staten van Noord-Holland,
s dezen,

deputaatsmanager Regulering Leefomgeving
st Noord-Holland Noord (OD NHN)

- 1 – Aanvraag
- 2 – Kaart uitvoeringsgebied

Rechtsbescherming

U en andere belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit, kunnen binnen 6 weken, gerekend vanaf de dag na datum van verzending van dit besluit, een bezwaarschrift indienen bij gedeputeerde staten van Noord-Holland, ter attentie van de secretaris van de Hoor- en adviescommissie, Postbus 3007, 2001 DA HAARLEM.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval het volgende bevatten:

- uw naam, adres, postcode en woonplaats;
- de datum;
- over welk besluit het gaat (u kunt het beste een kopie van dit besluit bijsluiten);
- de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit;
- uw handtekening.

Het indienen van een bezwaarschrift schorst de werking van dit besluit niet.

Indien onverwijld spoed dit vereist, kunt u de voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Holland, Sectie bestuursrecht, Postbus 1621, 2003 BR HAARLEM vragen om een voorlopige voorziening te treffen. U kunt het verzoekschrift ook digitaal bij de rechtbank indienen via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Voor meer informatie verwijzen wij naar www.rechtspraak.nl. Voor de behandeling van het verzoek wordt griffierecht geheven.

De provincie wil bezwaren tegen besluiten graag op informele wijze behandelen. Als uw bezwaar in aanmerking komt voor deze informele behandeling nemen wij op korte termijn telefonisch contact met u op. In verband hiermee verzoeken wij u om in uw bezwaarschrift het telefoonnummer te vermelden waarop u overdag bereikbaar bent. Voor meer informatie over de informele behandeling kunt u telefonisch contact opnemen met provincie Noord-Holland.